

Blákrossheimið

Ársfrágreiðing 2015

Innihald

Innihald	1
Um stovnin	2
<i>Nevndin</i>	2
<i>Starvsfólk</i>	2
<i>Játtan</i>	2
<i>Rakstur</i>	3
<i>Samstarv</i>	3
Ástæði í heildarviðgerðini	3
<i>Viðgerð – býtt eftir slagi</i>	5
<i>Viðgerð - býtt eftir aldri</i>	6
<i>Ung í viðgerð</i>	7
<i>Viðgerð - býtt eftir kyni</i>	8
<i>Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð</i>	8
<i>Samtaluútiviðgerð</i>	9
<i>Familjuviðgerð</i>	10
<i>Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum</i>	10
Framtíðarútlit	11

Um stovnin

Blákrossheimið varð sett á stovn av Bláa Krossi Føroya í 1984. Pláss var fyri fimm búfólkum. Virksemið varð viðkað til 15 búfólk í 1987. Føroya Landsstýri hevur stuðlað rakstrinum øll árin. Frá og við 2003 varð hetta broytt til, at Landsstýrið letur játtan á Figgjarlógini til rakstur av Blákrossheiminum. Í sambandi við umleggingar av viðgerðini hevur Blákrossheimið í dag 12 búpláss, umframt ambulanta viðgerð. Í september 2014 varð virksemið hjá Blákrossheiminum flutt úr Tórshavn inn á Nes í Eysturoy.

Nevndin

Leiðslan á Blákrossheiminum er skipað við eini trýmanna nevnd og einum leiðara. Í nevndini eru:

- Frants Jensen, aðalskrivari í Bláa Krossi Føroya, formaður
- Alfred Olsen, fyrrv. lögtingsmaður, næstformaður
- Asta Joensen, depilsleiðari á Skurðdeplinum á Landssjúkrahúsinum, skrivari

- Leiðari er Olga Magnussen

Starvsfólk

Á Blákrossheiminum eru 9,5 ársverk. Talan er um leiðara, deildarsjúkrarøktarfrøðing, sálarfrøðing, sálarviðgerða, rúsevnisviðgerða, familjuráðgeva og onnur starvsfólk. Eisini eru lækni og prestur fast knýttir at viðgerðini, men eru hesir ikki taldir við í uppgerðini av fulltíðarstarvsfólkum.

Játtan

Á figgjarlógini fyri 2015 var rakstrarjáttanin hjá Blákrossheiminum kr. 5.967 tkr. Raksturin av Blákrossheiminum varð 224 tkr. dýrari enn játtaða upphæddin á figgjarlógini fyri 2015. Hetta er mest orsaka av, at vit hava havt hægri lønarútreiðslur vegna sáttmálabundnar starvsavtalar, útskiftingar í starvsfólkahópinum og at húsaleigan er hækkað, síðani vit fluttu í nýggja Blákrossheimið á Nesi á heysti 2014.

Rakstur

Ein stöðug avbjóðing hjá Blákrossheiminum er, at ein vaksandi partur av játtanini fer til sáttmálabundnar lönir, og av tí sama verður minni eftir til aðrar útreiðslur. Niðanfyrri sæst lutfalsliga býtið millum lönir og annan rakstur seinastu fimm árin.

	2011	2012	2013	2014*	2015
Lönir	72%	73%	75%	68%	71%
Aðrar. útr.	28%	27%	25%	32%	29%

* 2014: Sum tað sæst á talvuni, so var ein munur millum lönir og rakstur í 2014, hetta var vegna flyting og tí at heimið av somu orsök varð stongt í 9 vikur. Hesin munur er javnaður út aftur í ár

Samstarv

Blákrossheimið hevur eitt gott og umfatandi samstarv við partar, sum á ymiskum økjum hava við brúkararnar at gera. Her er talan um samstarv við Kriminalforsorgina í sambandi við rúsdrekkakoyring og aðrar dómur, tá fólk verða dømd í viðgerð og/ella at halda seg edrú. Eisini bjóðar Blákrossheimið viðgerð til fólk í Varðhaldinum í Mjörkadali. Fram til 2012 vóru okkara starvsfólk í hølunum hjá Varðhaldinum og høvdu viðgerð, men síðani 2013 hava fólk, ið hava sitið í Varðhaldi, ístaðin verið í viðgerð á Blákrossheiminum sum part av dómstíðini.

Vit samstarva eisini við kommunalar- og sosialar myndugleikar, tá talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjast skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landið er økt tey seinnu árin.

Ástøði í heildarviðgerðini

Heildarviðgerðin á Blákrossheiminum byggir á prógvað ástøði. Grundhugsanin um broyting er frá sálarfrøðingunum Prochaska og DiClementa (2008). Teirra ástøði um Varandi Broyting byggir á positiva hugsan um, at broyting er møgulig.

Í heildarviðgerðini verður ástøði hjá Rollnick og Miller (2009) um motiverandi samrøður (MI) nýtt. MI er ein arbeiðsháttur har viðgerði og viðskifta fólk arbeiða saman um at kanna og loysa ambivalens hjá viðskifta fólkunum.

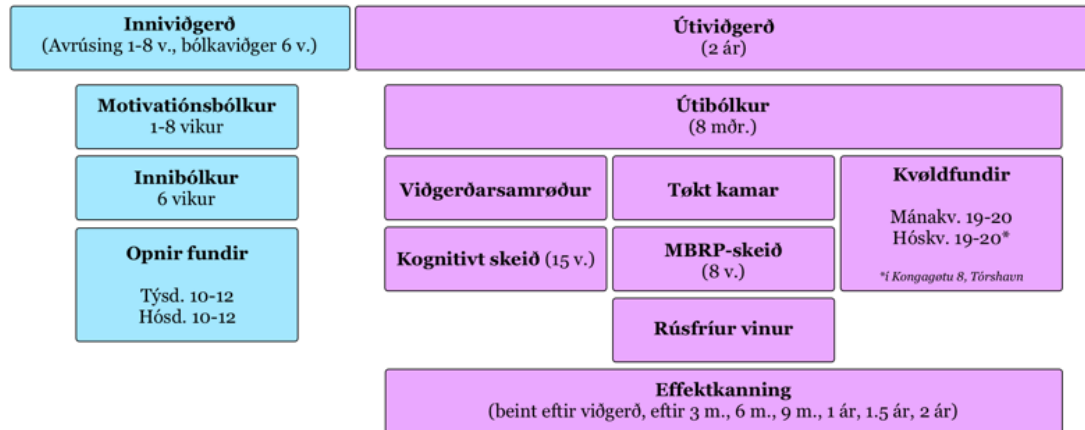
Eisini verður ástøði hjá Antonovsky (2000) um Uppliving av Samanhangi (UaS) brúkt. UaS byggir á eina positiva hugsan um, hví ein er raskur/frískur.

Sí útgreining um viðgerðina á hesari leinkjuni:

<http://www.blakrossheimid.fo/um-okkum/astoedi-i-heildarviðgerdini/>

Viðgerðin á Blákrossheiminum er skipað sum inni- og útiviðgerð. Okkara tilboð um viðgerð fevnir yvir tvey ár. Inniviðgerð skal skiljast sum viðgerð fyri tey, ið koma inn og búgva á heiminum, meðan tey eru í viðgerð. Útiviðgerðin skal skiljast sum viðgerð fyri tey, ið gera brúk av viðgerðarmøguleikum á Blákrossheiminum, tó uttan at búgva á heiminum. Vanliga eru um 16-20 fólk knýtt at viðgerðartilboðunum hjá Blákrossheiminum vanligar gerandisdagar. Sí útgreing í myndini niðanfyri.

2 ára viðgerðartilboðið á Blákrossheiminum

Onnur tilboð

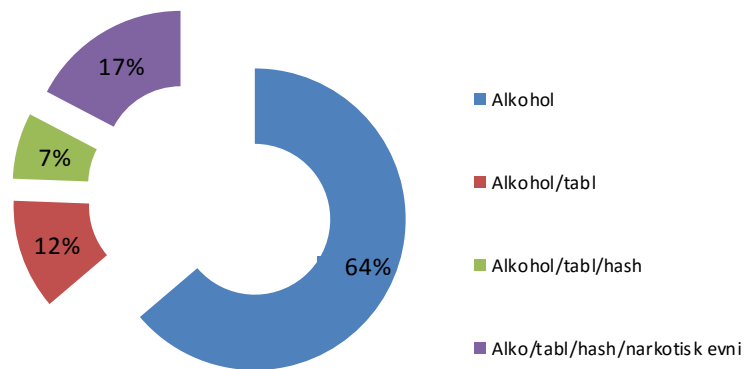

Viðgerð - býtt eftir slagi

Tá talan eru um, hvat slag av rúsandi evnum fólk gerast bundin at, er ein munandi broyting farin fram tey seinastu árin. Tó er alkohol framvegis nógv tann størsti trupulleikin. Okkara tøl vísa, at fólk, sum eru bundin at ymiskum rúsandi evnum, eisini eru bundin at alkoholi. 64% av teimum, sum vóru í viðgerð í 2015, høvdu trupulleikar av alkohol, samanbórið við 69% í 2014. Hini 36% umboða tey, sum brúktu alkohol saman við øðrum rúsevnum. Í 2014 var hetta talið 31%.

Bundni av alkoholi og tablettum hevur verið svingandi seinastu árin. Í 2014 vóru 9% av viðgerðunum fyri hetta slagið av bundni, og í 2015 lækkar tað niður í 7%. Størstu sveiggini eru í bólkinum, ið nýtir bæði alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni. Í 2014 var hetta 15% av viðgerðunum, og er hetta í 2015 hækkað upp í 17%. Til samanberingar var hetta bert 4% í 2006. Møguliga kann hettar koma av, at narkotisk evnir eru lættari at fáa fatur á, og møguliga er ein økt tilgongd av hesum evnum í Føroyum.

Innviðgerð á Blákrossheiminum í 2015 - býtt eftir slagi av misnýtslu

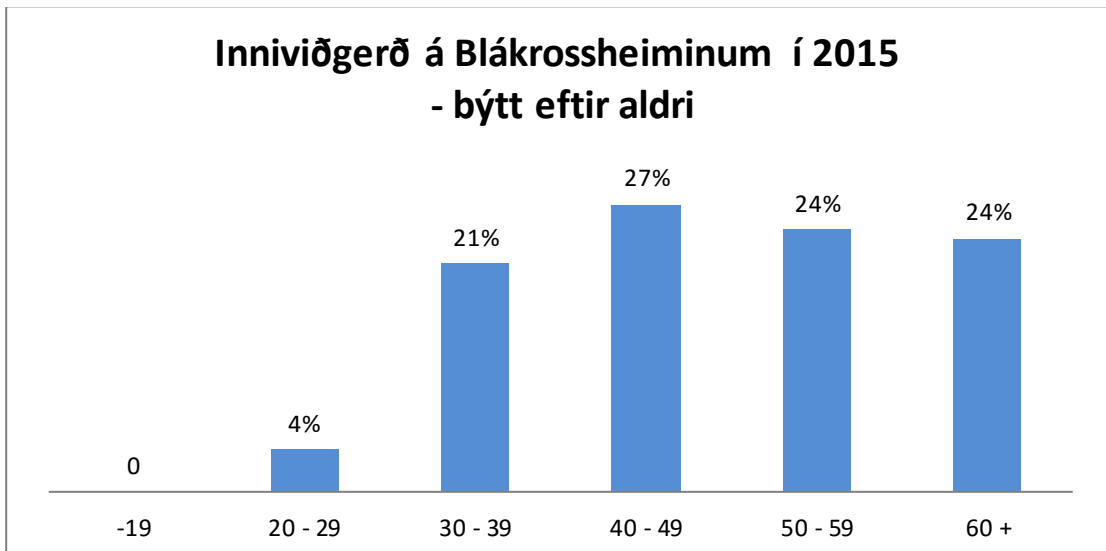

Sum áður sagt, so vísa royndir frá innleggingum á Blákrossheiminum, at næstan eingin ”bara” nýtir t.d. hash ella onnur narkotisk evni í Føroyum. Ein grund til, at næstan eingin nýtir eitt einstakt evni, er móguliga, at tilgongdin av rúsevnum er óstøðug. Hetta, at næstan eingin heldur seg til eitt einstakt evni, er móguliga eitt serføroyskt fyrbrigdi, og hetta kann vera orsakað av avmarkaðari og óstøðugari atgongd til ymisku rúsevni.

Á Blákrossheiminum hava vit sæð eina gongd, sum tykist at hava stabiliserað seg, har ein størri partur av viðgerðunum er fyri misnýtslu av hashi og/ella narkotiskum evnum saman við alkoholi og tablettum. Henda gongd eigur at vera tikin í størsta álvara.

Viðgerð - býtt eftir aldri

Tey flestu, sum leita sær hjálp hjá okkum fyri bundni eru í aldrinum 30-60 ár, og hevir hetta verið soleiðis nógv tey seinastu árin. Hesin bólkurin umboðar í 2015 uml. 72% av øllum brúkarunum. Hetta er ein lækking samanborið við 2014, tá ið hesi taldu 80% av viðskiftafólkunum. Miðalaldurin á teimum, sum vóru í viðgerð í 2015, var 49 ár. Seinastu árin hevir hann ligið millum 43 og 47 ár.

Ung í viðgerð

Í 2015 var ongin undir 19 ár í viðgerð, men 5 fólk millum 20 og 29 ár vóru í viðgerð samanborið við 7 fólk í sama aldri í 2014, og er hetta ein minking. Tørvurin at viðgera ung er framvegis stórus, men tey krevja serviðgerð, sí útgreining í framtíðarætlanini um ungdómsviðgerð.

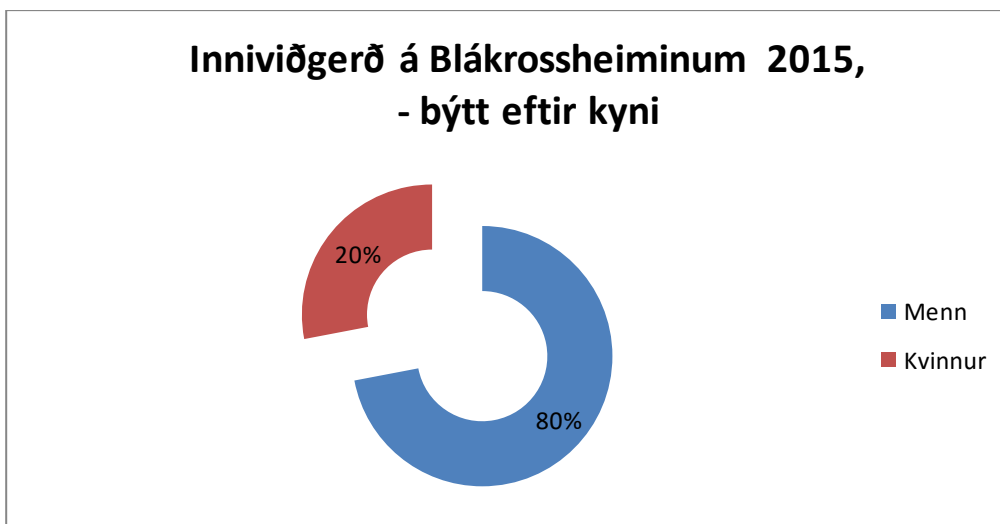
Tey ungu nýta í størri mun sterkaru rúsevni, sum t.d. hash, amfetamin, kokain, heroin og onnur narkotisk evnir saman við rúsdrekka. Hetta ger, at tað aloftast er truplari at fáast við, og tekur longri tíð at viðgera. Okkara starvsfólk hava nomið sær meira fakliga vitan innan hetta økið, og vit hava eisini fleiri royndir við at viðgerða ung. Tey ungu kenna seg rímliga væl á Blákrossheiminum, men tað kann tó verða trupult hjá teimum at vera saman við “gomlum” rúsdrekkamisnýtarum. Av hesi orsök eru tað nøkur, sum fáa tilboð um útvíðgerð, tí vit vita, at innviðgerð ikki altíð er nøktandi fyri tey. Ynskilig hevði tí verið, um eitt serstakt viðgerðartilboð var fyri ung, og hava vit eisini fleiri ferðir gjørt vart við hetta hjá Heilsu- og innlendismálaráðnum.

Umráðandi er eisini, at tey ungu koma í viðgerð skjótast gjørligt, áðrenn trupulleikin verður ov stórur og veruliga fær fastatøkur á teimum. Besta loysnin er kortini at gera meira við upplýsing og fyrbygging millum børn og ung. Lættari er at fyrbygja enn at viðgera.

Viðgerð - býtt eftir kyni

Býtið millum kynini vísir, at størsti parturin av teimum, ið leita sær hjálp á Blákrossheiminum, eru menn. Hyggja vit at tølunum fyri øll tey, ið hava verið í samband við stovnin, bæði í inni- og úti viðgerð, síggja vit, at millum 2010 og 2014 hava menninir verið millum 72% og 80% av hesum. Í 2015 telja menninir aftur 80%, og er talið tað sama í 2014.

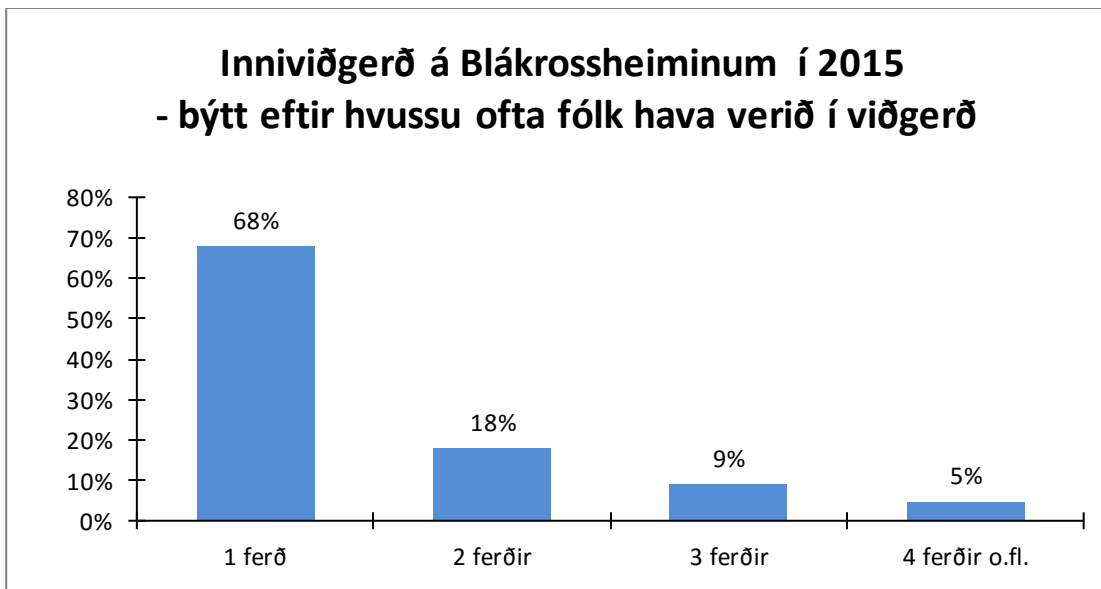

Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð

Tá ið alt er tikið við, eru 152 fólk skrásett at hava fingið viðgerð í 2015, og er hetta uml. tað sama, sum í 2014, tá talið var 155. Av hesum 152 vóru 11 persónar í samtaluúti viðgerð, og 14 persónar í viðgerð sum avvarðandi í samtaluúti viðgerð. Innleggingarnar vóru 127 í tali. Miðaltalið fyri hvussu nógv fólk vóru inni pr. dag í 2015, var 11,1 fólk, og er hetta á leið tað sama sum í 2014, tá talið var 11,0. Samanbórið við undanfarnu árinum er talið støðugt. Hetta er tí, at Blákrossheimið frá 2012 hevur lagt størri dent á úti viðgerð enn hini árinum, tá innleggingartalið var áleið 14. Miðal

innleggingartíðin nú er longri enn áður, og er hetta í tráð við ætlan okkara at tryggja eina betri viðgerð. Harafturat krevja tey, ið nýta sterkari rúsevni, longri tíð í viðgerðini.

Tølini fyri 2015 vísa, at heldur fleiri koma afturvendandi í viðgerð. Í 2015 vóru 68% inni eina ferð, og í 2014 var hetta talið 74%. Í hesum sambandi kann viðmerkjast, at talan ofta ikki er um nakra veruliga viðgerð fyri tey, sum koma fjórðu ferð ella oftari; heldur er talan um avrúsing í nakrar dagar.

Samtaluútiviðgerð

Blákrossheimið hevur, sum liður í viðgerðini, tilboð um samtaluútiviðgerð. Nakrir brúkarar ynskja hendaan møguleikan, ið hóskar betur til familju- og arbeiðslív teirra.

Í samband við ung upp til 18 ár, sum vaksa upp í umhvørvi, har rúsdrekka og rúsevni eru ein partur av gerandisdegnum, hava vit seinastu fyra árinum víst til sjálvhjálparbólkar fyri ung í aldrinum 8 til 17 ár, sum fyrbyrgingararbeiði hjá Bláa Krossi Føroya hevur.

Familjuviðgerð

Royndirnar vísa, at tað er sera týðningarmikið at taka familjuna við í viðgerðina fyri misnýtslu av rúsandi evnum, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrúkturin, og harvið geva vit uppvaksandi ættarliðinum betri kor.

Blákrossheimið hevur ein familjuráðgeva. Vit hava í 2015 havt tvey familjuskeið, ið tilsamans taka 6 dagar hvørt. Hetta er ein partur av okkara staðfesting av, at rúsmisnýtsla ávirkar alt húskið. 23 lutakarar tóku av hesum tilboðnum í 2015.

Familjuviðgerðin er útgreinað á hesari leinkjuni á okkara heimasíðu:

<http://www.blakrossheimid.fo/rusvidgerd/familjuradgeving/>

Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum

Heiti	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tal av fólki, ið hava fingið viðgerð	198	182	159	179	155	152
Ymisk fólki í rúsviðgerð	143	136	147	164	112	141
Tal av innleggingum		116	112	122	109	127
Nýggj fólki í rúsviðgerð		22	23	43	39	32
Fólki, sum bara eru í útiviðgerð	44	31	35	42	40	34
Tal av familjulimum í útiviðgerð		36	12	8	6	14
Røktardagar í alt	4.675	3.300	3.702	3.194	3.315	3.574
Røktardagar miðal pr. fólki	24	29	33	26	30	28
Miðal búfólki pr. dag	14	11	12	10	11	11
Menn	75%	74%	72%	80%	80%	80%
Kvinnur	25%	26%	28%	20%	20%	20%
Miðalaldur	43 ár	45 ár	44 ár	47 ár	47 ár	49 ár
Luttakarar á familjuskeiði	12	21	13	15	11	23

Framtíðarútlit

Vit hava í 2016 gjørt eina neyva lýsing av tørvinum at viðgera ung á einari serstakari deild, knýtta at Blákrossheiminum á Nesi. Vit eru klár at byrja hesa sergrein av viðgerini, tá ið játtanin til rakstur er tøk.

Blákrossheimið og Heilsumálaráðið hava undirskrivað mál- og avrikssáttmála á hvørjum ári, og arbeitt verður eftir hesum málum.

Vinarliga og við vón um framhaldandi gott samstarv

á Nesi, tann 15. apríl 2016.

Olga Magnussen

leiðari